

О. СИПЧЕНКО

Масові відкриті онлайн-курси з медіаграмотності як ефективний засіб медіаосвіти
учнів старшої школи

УДК 378.147.33:78

МАСОВІ ВІДКРИТІ ОНЛАЙН-КУРСИ З МЕДІАГРАМОТНОСТІ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ МЕДІАОСВІТИ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Ольга Сипченко

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки вищої школи
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
м. Слов'янськ, Україна
ORCID 0000-0003-2476-8092
sypchenko.olha@gmail.com

Анотація. У статті розкрито тему використання масових відкритих онлайн-курсів (МООС) у медіаосвіті учнів старшої школи, що має особливу актуальність із сучасними тенденціями цифровізації, глобалізації, гейміфікації, засилля дезінформації, впровадження онлайн-програм, курсів, навчання молоді в умовах цифрового середовища. Вдосконалення медіаосвіти молоді України також важливо через жорстоку інформаційну війну, що ведеться з початку російсько-українського конфлікту (анексії Криму, збройного конфлікту на Донбасі, повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року). Метою статті є огляд масових відкритих онлайн-курсів з медіаграмотності як одного із сучасних засобів медіаосвіти учнів старших класів. Серед методів дослідження: аналіз та узагальнення наукових літературних джерел, які складають теоретичне підґрунтя дослідження; аналіз та порівняння наявних електронних платформ та МООС курсів, виділення їх спільних та відмінних рис; узагальнення опису окремих МООС курсів, їх структури, змісту. Розтлумачено абревіатуру МООС: «масовий (massive)» означає, що курс охоплюють значне коло інтересів громадян, а також можливість одночасного навчання значної кількості користувачів; «відкритий (open)» вказує на вільний доступ до курсу або його контенту; «онлайн (online)» характеризує спосіб доступу до курсу через мережу Інтернет; «курс (course)» має значення особливої організації змісту навчання у визначені часові інтервали із наданням доступу до ресурсів, ознайомлення з якими допомагає досягти поставлених цілей та запрограмованих результатів навчання. Розглянуто структуру та зміст онлайн-курсів «Медіаграмотність для освітян», «Медіаграмотність: практичні навички», «Very Verified: онлайн-курс з медіаграмотності», «Фактчек: довіряй-перевірай», «Новинна грамотність», «Експрес медіаграмотність для підлітків», «Онлайн-курс із Фейкології». Зазначено, що курси такого типу надають широке коло можливостей щодо формування медіаграмотності здобувачів освіти, розвитку навичок фактчекінгу, критичного мислення, здатності логічно обґрунтовувати позицію, вдосконалення цифрової та комунікативної компетентностей, оволодіння вміннями навчатися впродовж життя.

Ключові слова: медіаграмотність; медіаосвіта; масові відкриті онлайн-курси; засоби медіаосвіти; учні старшої школи; цифрова платформа.

Постановка проблеми. Питання формування й розвитку медіаграмотності сучасної молоді є наразі надзвичайно актуальними. Це передусім пов'язано із загальносвітовими тенденціями розвитку медіаосвіти й медіаграмотності, серед яких цифровізація й глобалізація, засилля дезінформації, впровадження онлайн-програм, курсів, гейміфікація, навчання молоді в умовах цифрового середовища.

Особливу актуальність набуває медіаосвіта громадян України через жорстоку інформаційну війну, що ведеться з початку російського-українського конфлікту (анексії Криму, збройного конфлікту на Донбасі, повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року) (Гарань, 2024).

Аналіз наукових праць із проблеми дослідження. Наукові розвідки в галузі медіаграмотності, медіакультури, медіакомпетентності, практичні матеріали для організації медіаосвітнього процесу в закладах освіти є наразі досить поширеними в науково-дослідницькому та педагогічному середовищі України. Знаними фахівцями на сьогодні є О. Баришполец, О. Волошенюк, В. Іванов, Л. Найдьонова, Г. Онкович та ін., питання розвитку медіаграмотності вивчають також іноземні вчені J. Bowker, D. Buckingham та J. Sefton-Green, M. McLuhan, Н. Innis, A. Grizzle, P. Moore, M. Dezuanni, R. Kubey, A. Hart, R. Morgan, J. Pungente, Sh. Turkle, K. Tyner тощо.

Від 2016 року в Україні реалізується Концепція впровадження медіаосвіти, якою окреслено ключові напрями медіаосвітньої діяльності у сфері формальної, неформальної та самоосвіти. Саме в цій Концепції (2016) сформульовано сучасне розуміння медіаграмотності як складника медіакультури, який відображає вміння користуватися інформаційно-цифровою технікою, виражати себе і спілкуватися за допомогою медіазасобів, успішно отримувати необхідну інформацію, свідомо сприймати і критично тлумачити інформацію, використовувати медіазасоби у своїй професійній діяльності. Там само надано визначення медіаосвіти як частини освітнього процесу, спрямованої на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа.

Більшість сучасних науковців підкреслюють актуальність формування медіаграмотності ще в шкільному віці, рекомендуючи починати цей процес від початкової школи. На нашу думку не менш важливим є впровадження медіаосвітніх засобів в старшому шкільному віці, оскільки саме цей віковий етап юнацтва становить частину перехідного етапу від підліткового віку до самостійного дорослого життя – період самовизначення, набуття психічної, громадянської зрілості, формування світогляду, моральної свідомості і самосвідомості (Павелків, 2015). Сучасні учні старших класів, як справедливо зазначають Токарева (2017), Швець (2023) та ін. вчені, у порівнянні з підлітками кінця ХХ ст. мають нові характеристики, як позитивні, так і негативні: до нових позитивних рис відносять більшу соціальну активність, прагнення до самовираження, самореалізації, здатність до самостійного вирішення різнопланових життєвих завдань (навчальних, комунікативних тощо),

впевненість у собі; до негативних рис належить знецінення моральних цінностей, культ матеріального, духовний нігілізм. Крім того, вони належать до покоління, народженого наприкінці першого десятиліття XXI століття, так званого покоління Альфа, це діти, які пережили пандемію COVID-19 з відповідними соціальними обмеженнями; у їхньому житті ключове місце займають цифрові технології, комунікація в соціальних мережах, падіння інтересу до традиційних медіа. Отже, на цьому етапі дуже важливо грамотно скерувати медіаосвітній розвиток молоді, використовуючи для цього сучасні медіазасоби, одним із яких є на сьогодні масові відкриті онлайн-курси (МООС).

Теоретичні й практичні аспекти використання МООС курсів висвітлювали українські вчені Морзе, Буйницька, Варченко-Троценко (2016), якими досліджено МООС як адаптаційну модель дистанційних курсів навчальних дисциплін у ЗВО; Панченко (2018), якою запропоновано фасетну класифікацію масових відкритих онлайн курсів у підготовці майбутніх учителів початкової школи; Бескорса (2021), яка проаналізувала онлайн-курси професійного саморозвитку майбутніх учителів англійської мови початкової школи. Іноземні дослідники також звертаються до проблеми використання МООС курсів в освіті. Так, Arnis (2015) висвітлює практичний досвід сприяння професійному зростанню вчителів через використання масових відкритих онлайн курсів на платформі Coursera. Головними перевагами таких курсів учена вважає їхню практичність, залучення значної кількості учасників, які можуть взаємодіяти один із одним для вирішення професійних завдань, гнучкість, що реалізується завдяки відсутності просторових або часових обмежень. Група іспанських учених Castaño-Muñoz, Kalz, Kreijns, & Punie (2018) розробила програму масового відкритого онлайн курсу за підтримки Міністерства освіти Іспанії із урахуванням таких аспектів, як-от: соціодемографічні та інституційні характеристики вчителів, які долучаються до МООС курсів; досвід та переконання вчителів щодо необхідності навчання впродовж життя; актуальність і доцільність використання такого типу курсів для професійного розвитку вчителів.

Спробуємо запропонувати МООС як сучасний засіб медіаосвіти для формування медіаграмотності учнів старшої школи, що становитиме **мету даної статті**.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використано наступні методи: аналіз та узагальнення наукових літературних джерел, які складають теоретичне підґрунтя дослідження; аналіз та порівняння наявних електронних платформ та МООС курсів, виділення їхніх спільних та відмінних

рис; узагальнення опису окремих MOOC курсів, їхньої структури, змісту.

Результати дослідження. Масові відкриті онлайн-курси увійшли до переліку медіазасобів на початку 2010-х років. Поняття «масовий відкритий онлайн курс» (Massive Open Online Course, MOOC) було вперше використано G. Siemens & S. Downes (2012) у зв'язку із розробленням курсу «Конективізм та зв'язні знання». Аббревіатуру було розтлумачено наступним чином: «масовий (massive)» означає, що курс охоплюють значне коло інтересів громадян, а також можливість одночасного навчання значної кількості користувачів; «відкритий (open)» вказує на вільний доступ до курсу або його контенту; «онлайн (online)» характеризує спосіб доступу до курсу через мережу Інтернет; «курс (course)» має значення особливої організації змісту навчання у визначені часові інтервали із наданням доступу до ресурсів, ознайомлення з якими допомагає досягти поставлених цілей та запрограмованих результатів навчання (McAuley, Stewart, Siemens, & Cormier, 2010).

Розрізняють два основні різновиди масових відкритих онлайн-курсів:

– cMOOC (префікс походить від слова «коннективізм (connectivism)»); в курсах цього виду користувачі мають опрацювати великі обсяги неструктурованої інформації, вони є приватною ініціативою окремих педагогів (курси G. Siemens, S. Downes та ін.)

– xMOOC – курси з чітко структурованою навчальною інформацією, обов'язковими тестами для контролю знань, відеолекціями та іншими матеріалами, оформленими за певним шаблоном; курси цього виду розташовані на платформах Coursera, Udacity, edX. Наприклад, MOOC курси, створені на edX платформі, складаються із наступних компонентів: інтерактивні відео лекції із субтитрами, які можуть бути завантажені; навчальні ресурси (книги, доповіді, записи вебінарів), які можуть бути завантажені; онлайн-тести різних типів; віртуальні лабораторії з інтерактивним інтерфейсом із можливістю перегляду моделювання та симулювання; багатомовний інтерфейс; форум для обговорення різних питань та організації дискусії; вікі-проекти для запровадження колаборативного навчання; звіти про діяльність в курсі та інші види аналітичних звітів; різні види систем оцінювання.

Наразі у вільному доступі або за умови внесення часткової оплати на різних онлайн-платформах викладено безліч курсів, розробниками яких виступили близько 800 університетів світу, а кількість слухачів курсів сягає 10 млн. осіб. До освітніх платформ, які умовно безкоштовно надають освітні послуги належать: Coursera (<https://www.coursera.org/>), Udacity (<https://www.udacity.com/>), Stanford Open Edx (<http://online.stanford.edu/>),

Prometheus (<https://prometheus.org.ua/>), EdEra (<https://www.ed-era.com/>), EdX (<https://www.edx.org/>), Future Learn (<https://www.futurelearn.com/>), Canvas Network (<https://www.canvas.net/>) та інші. У вітчизняному освітньому просторі найпоширенішими платформами є EdEra та Prometheus.

Наявність на сучасному ринку освітніх послуг MOOC платформ надає педагогам ширші можливості щодо вибору онлайн курсів з медіаграмотності та медіакультури відповідно до висунутих стратегічних цілей. Розглянемо онлайн-курси з медіаграмотності, які доцільно використовувати як засіб медіаосвіти з учнями старшої школи.

1. *«Медіаграмотність для освітян»* – курс, розроблений на платформі Prometheus з метою формування мотивації вчителів, керівників шкіл, шкільних управлінців до вивчення нового цифрового середовища, розвитку нових медіаосвітніх компетентностей (https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+MEDIA101+2018_T3/about). Курс безкоштовний, він вміщує багато корисних інструментів, які можна використовувати для формування позитивного іміджу закладу освіти, у процесі спілкування з медіа та ефективного використання медіаресурсів у освітньому процесі. Обсяг курсу – 60 годин.

Тематика курсу:

Тема 1. Що таке медіаграмотність. Вплив медіа на суспільство. Завдання медіаосвіти. Ресурси медіаосвіти.

Тема 2. Як медіа можуть допомогти школі.

Тема 3. Основи авторського права. Спілкування в мережі. Як формувати імідж школи, використовуючи відкриті ресурси.

Тема 4. Як допомогти дітям долати небезпеки кібербулінгу.

2. *«Медіаграмотність: практичні навички»* – ще один курс, розроблений на платформі Prometheus (https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+MEDIA102+2018_T3/about) з метою надання слухачам зручного інструментарію для вивчення медіаграмотності заради втілення його принципів та засад в українському суспільстві. Його автором є політолог, викладач, автор досліджень гібридної війни Євген Магда. Курс присвячений медіаграмотності та головним викликам сучасного світу – дезінформації та фейкам. Курс розрахований на 30 годин.

Тематика курсу:

Тема 1. Інформація в сучасному світі, її значення та вплив.

Тема 2. Дезінформація. Середовище і явище.

Тема 3. Що таке фейки?

Тема 4. Медіаграмотність: Навіщо? Як? Коли?

Тема 5. Вплив медіа на людину. Погляд психолога.

Як справедливо зазначає Бескорса (2021), усі курси, що функціонують на платформі Prometheus, розроблені за уніфікованою структурою. Слухачам пропонують ознайомитися з короткими відео лекціями, що тривають 5-7 хвилин від провідних викладачів України та світу, ознайомитися також із іншими ресурсами, що надані в курсі, обговорити проблемні питання з іншими користувачами на форумі, перевірити набуті знання під час виконання інтерактивних завдань (переважно в формі тестів). Після успішного проходження курсу та отримання 60% балів від загальної суми кожен користувач отримує сертифікат.

3. «*Very Verified: онлайн-курс з медіаграмотності*» – курс, розроблено міжнародною організацією IREX та розміщено на платформі EdEra (<https://verified.ed-era.com/ua>). Онлайн-курс є частиною проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», який впроваджується IREX за підтримки Посольства США та Посольства Великої Британії в Україні, у партнерстві з МОН України та Академією української преси. Основна увага курсу присвячена поясненням, як орієнтуватися в інформації довкола та як розпізнавати маніпулятивний контент, дезінформацію та пропаганду.

Курс складається із 5 розділів

1) Медіапростір. Що таке медіа і як вони працюють? Визнач, як ти «споживаєш» медіа та з'ясуй, які типи інформації існують. Навчися відрізняти факти від суджень та розпізнавати маніпулятивний контент.

2) Традиційні медіа. Чому так важливо знати власників медіа? Що таке редакційна політика? Дізнайся, хто вирішує, яку саме інформацію ти отримаєш.

3) Соціальні медіа. Чи можуть соціальні медіа бути надійним джерелом новин? Дізнайся, як працюють алгоритми та як можна бути ізольованим від різних точок зору.

4) Дезінформація та маніпуляції. Навчись розрізняти типи маніпуляцій в традиційних і соціальних медіа: фейки, дезінформація, боти, тролі та багато іншого.

5) Підсумки. Дізнайся про «правило чотирьох перевірок» та отримай поради, як захиститися від маніпуляцій.

Спрощена версія курсу розміщена на порталі «Дія» в розділі «Освітні серіали» (<https://osvita.diia.gov.ua/courses/very-verified>).

4. «*Фактчек: довіряй-перевіряй*» – ще один безкоштовний курс з медіаграмотності, створений VoxUkraine у партнерстві зі студією онлайн-освіти EdEra (<https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:VOXU->

EdEra+FactCheck101+2018/about) в межах Ініціативи з розвитку аналітичних центрів в Україні, яку виконує Міжнародний фонд «Відродження» у партнерстві з Ініціативою відкритого суспільства для Європи (OSIFE) за фінансової підтримки Посольства Швеції в Україні. Як зазначають автори курсу, він буде корисним для всіх, хто працює з великими обсягами інформації, не хоче потрапляти в пастку фейків та міфів, має намір навчитися відрізняти брехню від правди в новинах, дописах на Facebook та відео на YouTube. У першу чергу, курс «Фактчек: довіряй-перевіряй» розрахований на журналістів, студентів, аналітиків, проте буде цікавим і освітянам.

Курсом передбачено 15 годин. Програма курсу:

Модуль 1. Базові навички фактчеку та критичного мислення (Що не так з фейками або чому вони небезпечні? Як відрізнити правду від брехні: п'ять простих кроків? Чому наш мозок вірить фейковим новинам?)

Модуль 2. Фактчек: фото, відео та джерела даних (Перевірка даних: Україна та світ. Перевірка контенту: фотографії та відео)

Модуль 3. ЗМІ та експерти: кому довіряти і як обрати професіоналів? (Де живуть новини: структура українського медіаринку. Медіа-пропозиція: хто створює новини, а хто контролює якість? Розбір українських новин: на що варто звертати увагу. Як обирати експертів і кому довіряти?)

Модуль 4. Не довіряй, а перевіряй. Фактчек українських політиків (Чому брехня політиків небезпечна для країни? Як політики зваблюють виборців. Сім первинних ознак брехні та маніпуляцій. Три види маніпуляцій від українських політиків. Міфи, витримані роками: про що брешуть українські політики)

5. «Новинна грамотність» (<https://video.detector.media/special-projects/novynna-gramotnist-i22>) – ще один онлайн-курс просвітницької спрямованості, який доцільно рекомендувати учням старших класів в умовах воєнного конфлікту, він розроблений за підтримки Internews Network та орієнтований саме на молодь. Тематика курсу:

- 1) Що таке новини і звідки вони беруться?
- 2) Новинні стандарти.
- 3) Хто платить за новини і як це впливає на їх зміст.
- 4) Коли етика має значення.
- 5) Баланс думок, або чому не можна давати слова терористам.
- 6) Достовірність і точність: чому і коли варто вірити ЗМІ?
- 7) Стандарт повноти інформації.
- 8) Факти – священні, коментарі – вільні.
- 9) Оперативність.

10) Замовчані теми: чому небезпечно, коли в ефірі буває тиша?

11) Бульбашка фільтрів: як Інтернет-технології стали інформаційними редакторами.

6. «*Експрес медіаграмотність для підлітків*», онлайн-курс який розрахований на учнів старшого шкільного віку та сприяє формуванню базових навичок з інфомедійної грамотності, критичного мислення та цифрової безпеки, які стануть доречними як під час навчання в школі, так і в повсякденному житті: під час серфінгу в Інтернеті, перегляду сторіс в соціальних мережах чи листуванні з новими друзями. Онлайн-курс містить 7 відеоуроків (<https://plus.aup.com.ua/>).

7. «*Онлайн-курс із Фейкології*» для підлітків (<http://e-space.org/kursy-feykologiya>), створений у 2022 році в рамках міні-проекту за підтримки Академії української преси; він складається з 6 онлайн-лекцій тривалістю 5-7 хвилин, 12 лонгрідів, адаптованих для підлітків, 6 практичних завдань та 6 інтерактивних тестів для перевірки засвоєних знань.

Для учнів старшої школи цікавими будуть онлайн-курси «Візуалізація даних» (https://prometheus.org.ua/course/course-v1:IRF+DV101+2016_T3), «Інтернет-медіа» (https://prometheus.org.ua/course/course-v1:KNU+103+2015_T2), «Інформаційні війни» (https://prometheus.org.ua/course/course-v1:KNU+102+2015_T2) та ін.

Висновки. Отже, ураховуючи аналіз науково-педагогічних джерел, аналіз змісту та структури масових відкритих онлайн курсів на різних електронних платформах, а також власний досвід використання МООС курсів у медіаосвіті учнів старшої школи, ми можемо висновувати, що курси такого типу надають широке коло можливостей щодо формування медіаграмотності здобувачів освіти, розвитку навичок фактчекінгу, критичного мислення, здатності логічно обґрунтовувати позицію, вдосконалення цифрової та комунікативної компетентностей, оволодіння вміннями навчатися впродовж життя.

Для досягнення найвищих результатів щодо формування й розвитку медіаграмотності учнів доцільно поєднувати МООС із інтегруванням елементів медіаосвіти до навчальних дисциплін, під час дистанційного (онлайн) навчання або використовувати їх для самостійної роботи під час оффлайн навчання. Перевагами використання МООС курсів як сучасної тенденції в сфері надання онлайн послуг є доступність, відкритість, широке залучення цифрових технологій, вузька змістова орієнтація на потреби цільової аудиторія, створення національної та міжнародної професійної спільноти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бескорса, О. С. (2021). МООС: платформи професійного саморозвитку майбутніх учителів англійської мови початкової школи. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, 1(48). 33–39. DOI: 10.24144/2524-0609.2021.48.33-38.
2. Гарань, Н., Сипченко, О., & Чепіга, Е. (2024) Формування лідерської компетентності студентської молоді засобами медіаосвітніх технологій. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2 (106). С. 32–44.
3. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні : нова редакція (2016). Ред. Л. А. Найдюнова, М. М. Слюсаревський. Київ: Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. URL: <http://mediaosvita.org.ua/book/kontseptsiya-vprovadzhennya-mediaosvity/>
4. Морзе, Н.В., Буйницька, О.П., & Варченко-Троценко, Л.О. (2016). *Створення сучасного електронного курсу в системі MOODLE*: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О. А.
5. Павелків, Р. В. (2015). *Вікова психологія* : підручник. Київ : Кондор-Видавництво.
6. Панченко, Л. (2018). Масові онлайн відкриті курси для розвитку педагога Нової української школи. *Тематичний випуск журналу «Методист»*, 2 (74). 59–63.
7. Токарева, Н. М., Шамне, А. В. (2017). *Вікова і педагогічна психологія* : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: НУБіП.
8. Швець, Т. (2023). Старший шкільний вік як сенситивний період для розвитку соціально-особистісної компетентності. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Педагогічні науки*, 1(54). 43–50. DOI <https://doi.org/10.32689/maup.ped.2023.1.7>
9. Arnis, S. (2015). Coursera Online Course: A Platform for English Teachers' Meaningful and Vibrant Professional Development. *Tefl in Journal*, 26(2). 228–246. DOI: <http://dx.doi.org/10.15639/tefl injournal.v26i2/228-246>.
10. Jonatan, C.-M., Marco, K., Karel, K., & Yves, P. (2018). Who is taking MOOCs for teachers' professional development on the use of ICT? A cross-sectional study from Spain, *Technology, Pedagogy and Education*, 27 (5).607–624.
11. McAuley, A., Stewart, B., Siemens, G., Cormier, D. (2010). *Massive Open Online Courses. Digital ways of knowing and learning. The Mooc Model For Digital Practice*. URL: http://www.elearnspace.org/Articles/MOOC_Final.pdf
12. Siamens, G. (2012). MOOCs are really a platform. *Elearnspace* : website. URL: <http://www.elearnspace.org/blog/2012/07/25/moocs-are-really-a-platform>

MASSIVE OPEN ONLINE COURSES ON MEDIA LITERACY AS AN EFFECTIVE MEANS OF MEDIA EDUCATION OF HIGH SCHOOL STUDENTS

Olha Sypchenko

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Department of Pedagogics of Higher School,

SHEI “Donbas State Pedagogical University”,

Sloviansk, Ukraine

ORCID 0000-0003-2476-8092

sypchenko.olha@gmail.com

Abstract. The article explores the use of Massive Open Online Courses (MOOCs) in media education for high school students, which is particularly relevant in the context of current trends in

digitalization, globalization, gamification, the spread of disinformation, and the implementation of online programs and courses for youth education in a digital environment. The enhancement of media education for Ukrainian youth is also critical due to the ongoing information war, which has been waged since the beginning of the Russian-Ukrainian conflict (the annexation of Crimea, the armed conflict in Donbas, and the full-scale invasion on February 24, 2022). The aim of the article is to review MOOCs in media literacy as a modern tool for media education for senior high school students. The research methods include: analysis and synthesis of scientific literature, which forms the theoretical basis of the study; analysis and comparison of existing e-learning platforms and MOOCs; identifying their common and distinguishing features; and summarizing descriptions of specific MOOCs, their structure, and content. The abbreviation MOOC is explained: “massive” refers to the broad range of interests that a course covers, as well as the ability to accommodate a large number of participants simultaneously; “open” indicates free access to the course or its content; “online” characterizes the way the course is delivered via the internet; “course” means a specially organized learning program with specified time intervals, providing access to resources that help achieve the learning goals and outcomes. The structure and content of online courses such as “Media Literacy for Educators”, “Media Literacy: Practical Skills”, “Very Verified: Online Course in Media Literacy”, “Fact-check: Trust, but Verify”, “News Literacy”, “Express Media Literacy for Teens” and “Online Course in Fakeology” are examined. It is noted that such courses provide ample opportunities for developing media literacy, fact-checking skills, critical thinking, the ability to logically justify one’s position, as well as enhancing digital and communication competencies and the skills to engage in lifelong learning.

Keywords: media literacy; media education; Massive Open Online Courses; media education tools; high school students; digital platform.

REFERENCES

1. Beskorsa, O. S. (2021). MOOC: platformy profesiinoho samorozvytku maibutnikh uchyteliv anhliiskoi movy pochatkovoї shkoly [MOOC: platforms for professional self-development of future primary school English teachers]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: «Pedahohika. Sotsialna robota»*, 1(48). 33–39. DOI: 10.24144/2524-0609.2021.48.33-38. [in Ukrainian].
2. Haran, N., Sypchenko, O., & Chepiha, E. (2024) Formuvannia liderskoi kompetentnosti studentkoi molodi zasobamy mediaosvitnikh tekhnolohii. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu*. 2 (106). С. 32–44. [in Ukrainian].
3. *Kontseptsiiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini : nova redaktsiia* (2016). Ed. L. Naidonova, M. Sliusarevskiyi. Kyiv: Instytut sotsialnoi ta politychnoi psykholohii NAPN Ukrainy. URL: <http://mediaosvita.org.ua/book/kontseptsiiia-vprovadzhennia-mediaosvity/> [in Ukrainian].
4. Morze, N. V., Buinytska, O. P., & Varchenko-Trotsenko, L. O. (2016). *Stvorennia suchasnoho elektronnoho kursu v systemi MOODLE: navchalnyi posibnyk* [Creation of a modern electronic course in the MOODLE system: textbook]. Buinytskyu. [in Ukrainian].
5. Pavelkiv, R.V. (2015). *Vikova psykholohiia : pidruchnyk* [Age psychology: textbook]. Kyiv : Kondor-Vydavnytstvo. [in Ukrainian].
6. Panchenko, L. (2018). Masovi on-lain vidkryti kursy dlia rozvytku pedahoha Novoi ukrainskoi shkoly [Mass online open courses for teacher development of the New Ukrainian School]. *Thematic issue of the journal “Methodist”*, 2 (74), 59–63. [in Ukrainian].
7. Tokareva, N. M., Shamne, A. V. (2017). *Vikova i pedahohichna psykholohiia : pidruchnyk dlia studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv* [Age and pedagogical psychology: a textbook for students of higher educational institutions.]. Kyiv: NUBiP.
8. Shvets, T. (2023). Starshyi shkilnyi vik yak sensytyvnyi period dlia rozvytku sotsialno-osobystisnoi kompetentnosti [Senior school age as a sensitive period for the development of social

and personal competence.]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi akademii upravlinnia personalom. Pedagogichni nauky*, 1(54). 43–50. DOI <https://doi.org/10.32689/maup.ped.2023.1.7> [in Ukrainian].

9. Arnis, S. (2015). Coursera Online Course: A Platform for English Teachers' Meaningful and Vibrant Professional Development. *Tefl in Journal*, 26(2). 228–246. DOI: <http://dx.doi.org/10.15639/tefl injournal.v26i2/228-246>.

10. Jonatan, C.-M., Marco, K., Karel, K., & Yves, P. (2018). Who is taking MOOCs for teachers' professional development on the use of ICT? A cross-sectional study from Spain, *Technology, Pedagogy and Education*, 27 (5).607–624.

11. McAuley, A., Stewart, B., Siemens, G., Cormier, D. (2010). *Massive Open Online Courses. Digital ways of knowing and learning. The Mooc Model For Digital Practice*. URL: http://www.elearnspace.org/Articles/MOOC_Final.pdf

12. Siemens, G. (2012). MOOCs are really a platform. *Elearnspace* : website. URL: <http://www.elearnspace.org/blog/2012/07/25/moocs-are-really-a-platform>

Матеріали надійшли до редакції 01.11.2024 р.